

ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
The Results of the Open-Ended Storytelling Activities with the R-C-A
Question Techniques to enhance Problem-Solving Skills of
Preschool Children

หทัยนันท์ สิงห์แก้ว, จิตรรา ชนะกุล, Yeowanuch Tanam
Hatainun Singkaew, Chittra Chanagul, Yaowanuch Tanam
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Faculty of Education, Mahasarakham University
E-mail: 63010870005@msu.ac.th, Chittrachanagul@gmail.com,
t-yaowanuch@hotmail.com
กิตติศักดิ์ เกตุญาติ
Kittisak Ketnuti
คณะการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
Faculty of Early Childhood Education, University of the Thai Chamber of Commerce
E-mail: kittisak@utcc.ac.th
เตือนใจ ผางคำ
Tuenjai Phangkham
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
Faculty of Education, Phetchabun Rajabhat University
E-mail: tuenjai.pha@pcru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย 2) เปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 จำนวน 26 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนหนองขามวิทยาคาร อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัด

ได้รับบทความ: 17 กันยายน 2566; แก้ไขบทความ: 2 ตุลาคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 7 ตุลาคม 2566
Received: September 17, 2023; Revised: October 2, 2023; Accepted: October 7, 2023

กิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A จำนวน 24 แผน
2) แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์ จำนวน 10 สถานการณ์ สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่ แบบไม่
อิสระ (Dependent Samples t-test) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคม

ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A
มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม 4.77 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 หลังได้รับการจัด
กิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: นิทานปลายเปิด, เทคนิคคำถาม R-C-A, ทักษะการคิดแก้ปัญหา

Abstract

The purpose of this research were: 1) develop open-ended activity plan with the R-C-A question technique to enhance problem-solving skills in preschool children, and 2) compare the problem-solving skills of preschool children before and after participating in the open-ended storytelling activity with the R-C-A question technique. The sample consisted of 26 student, aged 5-6 years, studying in Kindergarten 3/1, the first semester of the academic year 2022, at Nongkham Witthayakarn School, Chum Phae District, Khon Kaen Province, under the jurisdiction of the Khon Kaen Primary Education Service Area Office, District 5. Which is obtained by cluster random sampling. The research tools used in this study include: 1) 24 open-ended storytelling activity plans combined with the R-C-A question technique, and 2) a situational problem-solving skills assessment comprising 10 situations. The statistical analysis of the data involved calculating the mean, standard deviation, and using the Dependent Samples t-test. The data analysis was conducted using pre-existing software.

The research result found that:

1. The average appropriateness score of the open-ended storytelling activity plan combined with the R-C-A question technique is 4.77, indicating the highest level of suitability.

2. The problem-solving skills of preschool children in Kindergarten 3/1 significantly improved after participating in the open-ended storytelling activity along with the R-C-A question technique, compared to before the activity, at a statistical significance level of .05.

Keywords: Open-Ended Storytelling, R-C-A Question Technique, Problem-Solving Skills

1. บทนำ

สังคมปัจจุบันอยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงและมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ประชากรในสังคมจำเป็นต้องปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงและสร้างทักษะให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันควรมุ่งเน้นให้เด็กมีทักษะในศตวรรษที่ 21 คือมีทั้งทักษะความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ คือ 3Rs + 8 Cs ซึ่งทักษะหนึ่งใน 8 Cs นั้น คือทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมของมนุษย์ในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 16) สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ให้ความสำคัญกับการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย โดยกำหนดเป็นมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในมาตรฐานที่ 10 ด้านสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ โดยระบุสภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 5 - 6 ปี ว่าควรมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ สามารถระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหาได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 33) แต่จากผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนในระดับประเทศ ในระยะเวลา 1 ปีผ่านพบว่า ผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปีการศึกษา 2563 ของเด็กในระดับประเทศ มีระดับพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ในระดับดีสูงสุด ร้อยละ 95.92 รองลงมาคือ ด้านสังคม ร้อยละ 95.71 ด้านร่างกาย ร้อยละ 82.52 และด้านสติปัญญา ร้อยละ 77.30 ตามลำดับ ซึ่งผลการประเมินในโรงเรียนทั่วไปเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 84) และจากผลการรายงาน การประเมินพัฒนาการเด็กที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนหนองขาม วิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีผลการประเมินด้านสติปัญญา สภาพที่พึงประสงค์ข้อ 10.3.2 การระบุปัญหา สร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา ระดับดีต่ำสุด ร้อยละ 81.62 ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องส่งเสริมพัฒนาการด้าน

สติปัญญาของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะทักษะในการคิดแก้ปัญหา แสวงหาความรู้แนวทางแก้ปัญหา รู้จักเลือกรับปรับเปลี่ยนสิ่งต่าง ๆ ให้เหมาะสมและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

การเรียนรู้การแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่อิสระ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 62) โดยครูเป็นผู้เตรียมเนื้อหาและจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตัวเอง สอดคล้องกับ อัญชัน เพ็งสุข (2564: 9) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลองมุ่งให้เกิดการเรียนรู้จากสภาพคล้ายความเป็นจริงฝึกการใช้ทักษะในการแก้ปัญหาและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่สถานการณ์จริง ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัยของ ชลธิดา ณ ลำพูน และบุญยณัฐ บัวราช (2562: 7) พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยนั้นครูผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกตัดสินใจและหาเหตุผล ทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลายทั้งในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ปัญหาในนิทาน ซึ่งครูสามารถเล่านิทานไม่จบเรื่องหรือนิทานปลายเปิดที่ทิ้งประเด็นปัญหาไว้เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกคิดแก้ปัญหาร่วมกับการใช้คำถามกระตุ้นคิด ดังที่ อาบิร บิลสุลต่าน (2565: 30) การใช้คำถามเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ช่วยให้เกิดการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาความคิดใหม่ ๆ กระบวนการถามจะช่วยขยายทักษะการคิด ทำความเข้าใจให้กระจ่าง ได้ข้อมูลย้อนกลับทั้งด้านการเรียนการสอน ก่อให้เกิดการทบทวน การเชื่อมโยงระหว่างความคิดต่าง ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและเกิดความท้าทายอีกด้วย ซึ่งเทคนิคการใช้คำถามที่ดีในการช่วยกระตุ้นการคิดของเด็กได้ดี คือ การใช้ คำถาม R - C - A ซึ่ง R ย่อมาจาก (Reflect) สะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการทำกิจกรรม C ย่อมาจาก (Connect) เชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ และ A ย่อมาจาก (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่อาจต้องเผชิญในชีวิตประจำวันและอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 18) ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องเลือกใช้คำถามและเทคนิคการใช้คำถามที่กระตุ้นการคิดของเด็ก คือ การใช้คำถาม R-C-A ซึ่งการใช้คำถามสะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการทำกิจกรรม ให้เชื่อมโยงเหตุผลและเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ และถามเพื่อการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

จากความสำคัญ ปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยนำไปปรับไปเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ดำเนินการวัดผลก่อนและหลังการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Group Design

กลุ่ม	Pretest	Treatment	Posttest
ทดลอง	T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1 Pretest	แทน	การประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา ก่อนการทดลอง
X Treatment	แทน	การจัดกิจกรรมการเล่นิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A
T_2 Posttest	แทน	การประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา หลังการทดลอง

3.1 ประชากรกลุ่มและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนหนองขามวิทยาคาร อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแก่น เขต 5 มีจำนวน 5 ห้องเรียน ซึ่งมีกระบวนการแก้ปัญหาคล้ายคลึงกัน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนหนองขามวิทยาคาร อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากอนแก่น เขต 5 ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยจับรายชื่อห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 1 ห้องเรียน จากจำนวนทั้งหมด 5 ห้องเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A จำนวน 24 แผน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาและการใช้คำถาม R-C-A ประเมินแผนการจัดกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาคุณภาพของแผนกิจกรรมซึ่งมีค่าความเหมาะสมอยู่ระหว่าง 4.74 - 4.77 ระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด จากนั้นนำแผนกิจกรรมไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อปรับคุณภาพของแผนกิจกรรมก่อนนำไปใช้กับตัวอย่างจริง

2. แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์ของเด็กปฐมวัย ที่เด็กต้องแก้ปัญหาด้วยการลงมือปฏิบัติ โดยผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ เอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาคือ เป็นสถานการณ์การแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็กจำนวน 10 สถานการณ์ มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 จากนั้นนำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .07

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A (Pre-test) โดยใช้แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์

2. จัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ ละ 4 ครั้ง ครั้ง ละ 35 นาที รวมทั้งสิ้น 24 แผน

3. ประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A (Post-test) โดยใช้แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสถานการณ์ ชุดเดียวกับที่ใช้ประเมินก่อนจัดกิจกรรม

4. รวบรวมคะแนนที่ได้จากการประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหา ทั้งก่อนและหลังจัดกิจกรรมไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลคะแนนของทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม

R-C-A โดยใช้การทดสอบที่ แบบไม่อิสระ (Dependent Samples t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ผลจากการวิจัยพบว่า

4.1 คุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A มีค่าความเหมาะสม เท่ากับ 4.77 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์คุณภาพ ระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์คุณภาพแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A จำนวน 24 แผน จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

รายการ	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน					รวม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5				
แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A	4.76	4.77	4.77	4.77	4.77	23.83	4.77	0.31	มากที่สุด

4.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหา หลังการทดลองพบว่าหลังจากจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A

ทักษะการคิด แก้ปัญหา	ก่อน		หลัง		t	d	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ทักษะการคิด แก้ปัญหา	0.82	0.45	1.63	0.35	18.97	25	.00*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 2 พบว่า ทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.82 หลังได้รับการจัดกิจกรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.63 ค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ 0.8 และมีค่า $t = 18.97$ แสดงว่าหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

5.1 ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เพื่อทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A มีคุณภาพและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ 4.77

เนื่องจาก แผนการจัดกิจกรรมได้ผ่านกระบวนการศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างและพัฒนาโดยเนื้อหาของนิทานจะเป็นเรื่องราวที่ไม่จบเรื่องและทิ้งประเด็นปัญหาให้เด็กได้คิดแก้ปัญหา ซึ่งการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมครูใช้เทคนิคคำถาม R-C-A (Reflect-Connect-Apply) ประกอบการเล่านิทานเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับความรู้ ความรู้สึกที่ได้ฟังจากนิทาน แล้วเชื่อมโยงเหตุผลเพื่อนำไปแก้ปัญหาและประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับไปแก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ สอดคล้องกับ นเรศ ทองอินทร์ (2560: 37) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการใช้คำถาม R-C-A เป็นการส่งเสริมให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา

ซึ่งเป็นการคิดขั้นสูงเพราะทำให้เด็กมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้และพฤติกรรมกรเรียนรู้กับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กได้เกิดแนวความคิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ นอกจากนี้แผนการจัดกิจกรรมยังได้ผ่านการตรวจสอบประเมินคุณภาพและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัยจำนวน 5 ท่านเพื่อให้

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข อีกทั้งมีการนำแผนการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกันเพื่อศึกษาคุณภาพของแผนนำผลมาพัฒนาปรับปรุงทั้งด้านกระบวนการเล่านิทาน การใช้สื่อประกอบการเล่านิทาน ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมและการใช้คำถาม R-C-A กระตุ้นการคิดแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับช่วงวัยและธรรมชาติของกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น โดยดำเนินการทดลองใช้เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเป็นจำนวน 2 ครั้งเพื่อให้แผนการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น

จึงสรุปได้ว่า แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เป็นแผนที่มีคุณภาพสามารถนำไปส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้

5.2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ทั้งนี้ เป็นเพราะกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เป็นกิจกรรมการเล่านิทานที่เปิดโอกาสให้เด็กคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีการของตนเองโดยครูใช้เทคนิคคำถาม R-C-A กระตุ้นการคิดการแก้ปัญหาสอดคล้องกับ สุพรรณิภา สายทองเย็น (2560: 37) กล่าวไว้ว่าเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เกิดความสนใจ รู้จักคิดหาคำตอบ คำถามจึงเป็นสิ่งที่ช่วยจุดประกายคำตอบ กระตุ้นการคิดแล้วสื่อสารออกมา

โดยเฉพาะการเล่านิทานปลายเปิดประกอบคำถาม R-C-A ที่ให้เด็กสะท้อนความรู้สึกหรือมุมมองของตนจากนิทานที่ได้ฟัง ได้คิดเชื่อมโยงเหตุผล เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่มาคิดแก้ปัญหาและมีการใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิดแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่เด็กอาจจะต้องเผชิญในอนาคต และจากการใช้คำถาม R-C-A กระตุ้นการคิดแก้ปัญหา เด็กสามารถคิดแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลาย สามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาซึ่งการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยนั้นจะเป็นการแก้ปัญหาในลักษณะของการลองถูกลองผิดจนสำเร็จ แต่ถ้าทางเลือกนั้นไม่สามารถใช้ได้ก็จะเริ่มกระตุ้นหรือช่วยเหลือด้วยการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A

ดังนั้นการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เป็นตัวช่วยกระตุ้นการคิดจะทำให้เด็กมองเห็นความสัมพันธ์และเชื่อมโยงสาเหตุผลของปัญหา ได้ชัดเจนขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีทางสติปัญญาของ เพียเจท์ (Piaget) กรชนก วุฒิชัยภูมิ (2561: 47) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เด็ก ๆ จะซึมซับประสบการณ์ที่เขาได้รับแล้วมารวมเข้าด้วยกันเพื่อทำให้เกิดกระบวนการคิด มีการเชื่อมโยงระหว่างเรื่องเก่าที่เคยเรียนรู้มาผสมกับเรื่องใหม่เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความคิดและความเข้าใจของเด็ก

จากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A ยังพบว่าเด็กสามารถคิดวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างคล่องแคล่วและหลากหลายวิธี ร่วมกัน แบ่งปันความคิดเห็นและเกิดความรู้คิดหรือประสบการณ์ใหม่ในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ ทฤษฎีทางสติปัญญาของ ไวก็อตสกี ได้กล่าวว่า การช่วยเหลือและชี้แนะจากผู้ที่มีความ ชำนาญมากกว่าจะทำให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ประสบการณ์ที่ได้จากการแก้ปัญหานั้น จะทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และสามารถแก้ปัญหา นั้นได้ด้วยตนเองในเวลาต่อมาจะประสบผลสำเร็จ(Vygotsky, 1987 as cited in Driscoll, 1994, 224-239) อ้างถึงใน ญัฐวิวัฒน์ อนันตะสุข (2565: 26) อีกทั้งหลังการเล่านิทาน ปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A แล้ว ผู้วิจัยยังได้กำหนดสถานการณ์ปัญหาใหม่ ที่สอดคล้องกับนิทาน เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสในการปรับใช้ความรู้ที่ได้รับจากเรื่องเล่าในนิทาน มาฝึกปฏิบัติแก้ปัญหาด้วยตัวเอง จึงส่งผลให้เด็กมีทักษะในการคิดแก้ปัญหาที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ พิสิฐ โมกขาว (2561: 17) ได้กล่าวไว้ว่า สถานการณ์ที่เป็นปัญหา หากเด็ก ประสบกับปัญหาที่ยากเกินไปและเด็กไม่มีความรู้ หรือแรงจูงใจพอ ก็จะส่งผลให้เด็กไม่ สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ แต่หากเป็นปัญหาที่คล้ายคลึงกับปัญหาเดิมที่เคยพบและเคย แก้ไขมาแล้ว ก็จะสามารถคิดและหาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมี ประสิทธิภาพ ดังนั้นจากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิดร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A จึงส่งผลให้มีทักษะการคิดแก้ปัญหาที่สูงขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ครูต้องให้อิสระเด็กได้ ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาย่างอิสระ และเข้าใจความพร้อมของเด็ก 5-6 ปี สิ่งที่สำคัญควร สร้างกำลังใจให้เด็กกล้าคิดและกล้าแสดงออกด้วยความมั่นใจ ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการแสดงออกในการคิดแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความพร้อมของเด็กไม่บังคับกดดันให้เด็ก เกิดความเครียด ยกย่องชมเชย แสดงความเป็นมิตรกับเด็กให้เด็กเกิดความมั่นใจ เปิดโอกาส ให้เด็กแสดงออกเต็มที่

2. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้ เทคนิคคำถาม R-C-A ควรมีความยืดหยุ่นเวลาให้เด็กได้คิดจินตนาการ และให้เด็กได้ดำเนิน กิจกรรมจนสิ้นสุดกิจกรรม

3. ควรจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับบริบทของเด็กมากที่สุด ในกรณีที่มีเด็ก ต่างวัฒนธรรมครูควรพิจารณาและเลือกกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อวัฒนธรรมของเด็ก

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A
3. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่การจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A
4. ควรศึกษาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ในบริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการวิจัย การจัดกิจกรรมการเล่านิทานปลายเปิด ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม R-C-A ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เรื่องราวที่นำมาเล่า มีเนื้อเรื่องไม่ตายตัวมีเนื้อหาไม่จบเรื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่าเรื่องแสดงความคิดเห็น คิดแก้ปัญหาในเรื่องราวที่ได้ฟัง ซึ่งมีสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องในนิทาน ให้เด็กได้เชื่อมโยงความคิดและประยุกต์แนวคิดวิธีการแก้ปัญหา โดยการลงมือแก้ปัญหาจริงในสถานการณ์ใหม่ จากที่เด็กปฐมวัยมีทักษะการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมนั้น เพราะเด็กได้เผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาด้วยตนเอง และการที่เด็กคิดแก้ปัญหาได้ดี คือ การตั้งคำถามซึ่งคำถามเป็นตัวกระตุ้นความคิด ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ในการคิดหาเหตุผล วิธีการ ในการแก้ไขปัญหา ช่วยจุดประกายคำตอบ กระตุ้นการคิดแล้วสื่อสารออกมา โดยเฉพาะการใช้คำถาม R-C-A ที่ให้เด็กสะท้อนความรู้สึกหรือมุมมองของตน ได้คิดเชื่อมโยงเหตุผล เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมมาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ใหม่ได้ ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรชนก วุฒิชัยภูมิ. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแผนผังความคิด. **ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). **รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ปีการศึกษา 2563**. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชลธิดา ณ ลำพูน และบุญยณัฐ บัวรา. (2562). การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21. **วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง**, 8(3), 235-246.
- นเรศ ทองอินทร์. (2560). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิสิฐ โมกขาว. (2561). การส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้วยบทเรียนแสวงรู้บนเว็บที่มีการเสริมศักยภาพทางการเรียนวิชาการเขียนโปรแกรมเบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบรบือ. **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุพรรณิภา สายทองเย็น. (2562). ผลของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาประกอบการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านหลักด่าน จังหวัดเพชรบูรณ์. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.**

- อาปिर บิลสุตตัน. (2565). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยการตั้งคำถามจากเรื่องเล่า สารระ การเรียนรู้้อัลลอคลาก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. **หลักสูตรครุศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาการสอนอิสลามศึกษา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- อัญชัน เฟิงสุข. (2564). การพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้ สถานการณ์จำลอง. ทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี งบประมาณ 2564. **รายงานวิจัย**. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- ณัฐวิวัฒน์ อนันตะสุข. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บริบทเป็นฐาน ร่วมกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาย่าง สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. **การศึกษาคุณูปบัณฑิต หลักสูตรและการสอน**. มหาวิทยาลัยนเรศวร.